

S. No 36.

Contenta in hoc libro.

Lachryma pro Christo in cruce pendenti effusa à fr̃mundo
 Christophoro Bonauero predicante Ratisbonensi.
 Gustavi Adolphi Suecorum Regis cum Alexandro Magno com-
 paratio. Michaelis Vridungi Alt-dorphi.
 Schola Iacobea Pauli Helmreich apostata.
 Ponderatio salutis. Gristliq. vnaq. Joannis Jauvetti
 Frendrautius. Fr̃i Mierobnuc.
 Poëma pro vicinium excisione.

416 106 253 800 18

4 P. lat. rec. 356

NO
7

LACRYMAE,
PRO CHRISTO,
VNO SALVTIS REPA-
RATORE, IN CRUCE PENDEN-
ti & expiranti effusæ, in Academia
IVLIA, quæ est Helmæ-
stedt;

Ad
Bibl.
Acad.
Land.

A
CHRISTOPHORO SIGISMUNDO
DONAVERO Ratisbonensi, Anno MDLXXIV.
Ipso Parasceues die.

F: Andrea Hoffmann. j 640.

Comenius Landishul Bernhardus. Ord. Prædicator.

Passio tua Domine IESV, vltimum est refugium, sin-
gulare remedium, indeficiens sapientia: Non suffici-
ente Iustitia, & deficiente Virtute mea, non contur-
bor, nec diffido; scio quod merita mea non sufficiunt;
Passio autem tua mihi succurrit!

HELMÆSTADII,
ex officina typographica IACOBI LYCII.

Meo, quid multis? Baloo.

ILLVSTRI
Ac generoso Domino,
DOMINO
IOHANNI SIGISMVND
AB EGGENBERG,

LIBERO BARONI
In Ehrnhäusen, Eggenberg in Pöhlen,
Schrottenperg &c.

Mecænati & Domino meo clementi,

HAS LACRYMAS

*Debitæ gratitudinis, observantiæ, &
cultûs ergo*

Offero

CHRISTOPHORVS SIGISMVNDVS
DONAVERVS, Ratisbo-
nensis.

Honesto ac erudito iuveni,
CHRISTOPHOR O-SIGISMVN-
DO DONAVERO, CHRISTOPHORI
Theologi & Poëtæ clarissimi filio,
amico meo.

On aliâ genitor voluit notescere
lege
Ingressus lucos, frondifer EL-
ME, TUOS.

Nulli ille inferior cultu pietatis & artis,
In sanctis semper peruigil obsequijs.
Sic qui carus erat præsens, carissimus absens
Manfit, & hoc laudē nomine ubiq; tulit.
Tu fac idem speresque eadem: quod debet a-
lumnis

Sincerâ præstat Iulias alma fide.

*Henricus Meibomius, Poëtæ
& Historicus.*

Te meæ LACRYMÆ exsequias, pia funera
CHRISTE

Deflete, humano fallens sua Numina vultu,
Quæ subijt, nostræ sortis miseratus egenæ!
Tantane erat moles lapsam reparare
ruinam?

Et portas Homini referare ad regna beata? Ut
Ipsa DEI soboles, mundi melioris origo,
Tanta mala ingrato pro peccatore subires:
Pro seruis Dominus moreris; pro fontibus insons;
Proq; ægro Medicus vitam deponis; & almus
Pro grege Pastor obis; mactaris pro populo Rex;
Proq; opere ipse Opifex morti succumbis acerbæ!

Ecquis tantus AMOR, Proles æterna Parentis
Æterni, pro me suasit subiisse labores
Tantos? Ne peream ipse peris, & morte rependis
Quod merui? Tua Mors causa est vitæ vnica nostræ?
Non tanti; Tanti haud fuimus; cum perfidiæ omnes
Debueramus discidy persolvere pœnas
Tâm diri, utq; etiam iratæ pro Crimine tanto
Iustitiæ, Genitori supplicium dare dignum.
Sed tamen alma tuam vicit clementia mentem,
Vicit amor nostri generis, cum suscipis in Te
Ipse vices Hominum, fers millia multa laborum.

Omnia

Omnia quæ paucis pro viribus, ordine tali
Dicemus, qualem monstrat sacra pagina nobis.

IOVA iuua (quoniam certo sine Numine Diuum
Non opis est nostræ tantos euoluere casus!)
Imple animum sacro spiramine sacra canentis;
Da facilem cursum, & nostro succurre labori;
Nam penes est Te vnum tantarum gloria rerum,
Qui reuehis nobis vatum prædicta priorum
Æthereum sensum, & cæli spirabile Numen!

Tu quoq; clara corona faue, præcordia cuius
De meliore luto doctus formauit Apollo.
Quamlibet auerso Musarum flumine coner
Sollicitare cheyn, trahit haud tamen impia mentem
Causa meam, potero quo nomine gratior esse!

Auspico; Haud sat erat superis Te sedibus actum
Virginis in gremio casto tam longa tulisse
Tædia, mortales & dein in luminis auras
Eductum pecudes inter latuisse, laborum
Millia multa, hyemesq; tulisse, vbi ritè vocabas
Ad noua iura homines, monstrans iis recta viarum; &
Plurima doctrinæ iungens miracula veræ,
Omnia nec satis hæc? heu non, succumbit acerbæ
Morti etiam CHRISTVS, post tot tantosq; labores;
Atq; id sponte suâ, meritâ nec morte peremptus!
Nam cum forte aderat vernali sole reuerso
Paschatis alma dies, veterum quam more Parentum

Solennem Isacidæ cum Religione colebant
Letitiæ veteris memores; instaurat ad arces
Antiquas Solymorum iter, olim quos sibi senos
Bis delegit, ut & memores, testesq; laborum
Tantum essent assumens, hos concio magna
Sponte sequebatur Iuuenumq; Senumq; canebat
Carmina quæ plausu gratanti; clamor ad auras
It superas ingens; Hosanna, Hosanna venito.

Iamq; ubi cum Socijs comitantibus, Hospitis aedes
Ingreditur clarè structas, dapibusq; paratis
Instaurat monumenta necis, sacra mystica cœnæ,
Accipiens puras fruges, properataq; liba:
Discipulosq; manu frangens partitur in omnes;
Deinde mero infundit calicem, mandatq; bibendum,
Qui sacro effluxit roseus de vulnere sanguis;
Talia mox addens: Hæc corporis, hæcq; cruoris
Est esus nostri, mundi pro Crimine fusi.

Hoc nobis CHRISTVS, CHRISTO nos iungimur actu,
Haud maius potuit sinceri pignus amoris
Linquere, ob immundos mundus cruce dum perit Agnus!
Ergo ubi pulsa fames, Urbem, mensamq; relinquit
Tendit iter mœstus, socijs comitatus iisdem,
Plurima quâ sese pacabilis arbor oliui
Induit, umbriferumq; caput mons tollit in auras,
Quo crebro se ferre gradu consueuerat Heros,
Æterni ad solium Patris cum vota litabat,

Aut

Aut sermone potens veterum responsa ferebat.

Vindicis ira Patris prægrandi hæc mole grauatum
Corripit atq; premit; sic, ut suspiria fundat.
Sub terrore necis, lumenq; genasq; subortis
Fletibus humectans, rubeat quoq; sanguinis amne
Corpus, terra madetq; gemitq; impleta cruore
Et grauitè fert, quod ferat hæc IEHOVÆ vnica Proles!
O lacrymæ! ô gemitûs! suspiria tristia! planctûs!
O dolor! huicné dolor possit par esse dolori?
Hæc Tibi Ego lacrymas, Tibi Ego hunc, pie CHRISTE, do-
Conciui, gemitûsq; fui causa vnica mœsti! (lorem

Interea ex numero furtim se subtrahit illo
Periurus IV D A S, furijs agitatus iniquis,
Atria Pontificumq; petit, venditq; Magistrum
Scilicet egregio pretio pro talibus ausis.
Hæccine promeruit Pietas, clementia CHRISTI
Perfide? nec subit illius sibi cordis imago?
Quo Te cum reliquis semper complexus amore est?

O vtinam potius non vnquam luminis huius
Hausisses placidas flabris vitalibus auras,
Obrutus æternis tenebris, multò illa fuisset
Sors melior, si non sensisses munera vitæ!
Sed quem culpo? Tibi ipse manus & vincula netto
CHRISTE, sacerdoti & summo mea crimina tradunt.
Ecce autem iam præstò adsunt, qui certa suorum
Pontificum mandata obeant, Iuuenesq; Senesq;.

Terri-

Terribiles chypei resonant, fulgentia lucent
Arma, micant galeæ, tellus pulsata remugit.
Queis se vltro Comitum atq. Ducem venientibus offert
Iudas Iſſcharius, dans basia felle Magistro
Illita, præmittens Rabbini nomen honoris.

Fertilis est hodie inter nos quoq. messis I V DAE,
Estq. nihil rarum per amici fallere nomen,
Numina & id nihili putat omnis pendere quicquam:
CHRISTVS ubi turbam hanc conspexit, vocibus vltro
Compellat, causamq. viæ scitatur, & inquit:
Heus, iam state Viri, cupidi quem quæritis, adsum:
Quò ferrum? flammæ quoq.? quò manus omnis in armis
Quò ruitis miseri? vobis si gloria nostra
Obstat, ero præstò, socys tamen vndiq. saluis!
Illa ubi dira cohors audiuit, ponere collo
Funes non mox ausa fuit, prohibente timore,
Sed velut antè foret ter summâ desuper arce,
Tacta Gigantei truculento fulminis ictu
Sternitur, atq. solo permagnum fusa fragorem
Dant arma, & similis vino somnoq. sepultis
Dein surgit, caput & CHRISTI omnes agmine facto
Funibus innadunt, palmas post tergaq. nectunt,
Innocuum & rabidi rapiunt discrimine nullo.

Sicut fulmineis frendentem dentibus Aprum
Agricolæ naçti, ruris sata læta prementem,
Agglomerant hastas, ag gressi haud segniter hostem,

Fusti-

Fustibus alter eam petit, alter cominus ense,
Hic iaculo figit, longâ ferit ille sarissâ;
Bombardæq. sonant, it ad aurea sidera clamor:
Talis erat facies (vel multò tristior illa)
Quando DEI soboles, diro pro crimine Mundi
Passurus, Solymo comprehendebatur ab hoste.

Interea Socys fugiunt, sylvisq. teguntur;
Haud secus, ac pleno Lupus insidiatus ouili,
Forte premit tenerum si raptum dentibus agnum,
Lanigeri pecoris turbantur septa, metusq.
Magnus oves trepidas nunc huc, nunc dissipat illuc.

Sed iam tota phalanx portis, atq. vrbe receptâ,
Restibus implicitum CHRISTVM, tortisq. catenis,
Ad Caiphæ ducunt summi dum Principis ædes.
Si verò perpendo, quot hæc opprobria nocte
Pertulerit, nec non rabidæ conuicia linguae;
Dum me deficiunt animi, gelidusq. per ossa
It pavor! & genua ægra labant, vox faucibus hæret!

Et nunc adpiçtam scelerati Principis aulam
Confluit ex totâ, non tardis gressibus, vrbe
Turba frequens Procerum, phlegetontis digna palude,
CHRISTO infensi omnes, atq. illum torua tuentes
Perterriti, vinctumq. minis crudeliter urgent.
ANNAS dat sannas, probrisq. læcessit amaris;
Mox adsunt testes falsi, qui crimina vero
Diffona multa serunt, de CHRISTO criminis experti.

B

Inqui-

*Inquinat hic faciem, maledicti sordibus oris,
Hic vellit barbam: at alius post verbera, querit
Obuelans oculos; Dic quis Te contudit vngue?
Mox etiam colaphis cernix diuina cruentis
Pulsatur, manuum crebros quoque sustinet ictus;
Risibus explodunt alij, crebrisque cachinnis!
Ludibrium lixis heic fit diuina propago;
Plebs Osianna prius cecinit quæ corde fauente;
Nunc crucifige canit, geminatis vocibus instans.
Tandem ne careat rigido pars vlla dolore,
De spinis texta, Regum de more, coronâ
Nobile circumdant caput, & caua tempora pungunt,
Pro sceptro datur aurato fluuiialis arundo.*

*Sic ornant, vel deformant tua tempora CHRISTE;
Et Te præterea, sublimi in sede locatum
Irrident, Regemque suum ficto ore salutant,
Verberibus sannas iungunt, & verbera sannis,
Et ioca mixta probris dant, & probra mixta iocis dant.*

*Ista tamen patiens, placido fers omnia vultu
CHRISTE, velut sacras agnus maectandus ad aras,
Quæ fouet irati non ullos pectoris æstus.*

*O immensa DEI bonitas! ô pectus amicum!
O amor! heu nostro pro crimine factus amaror!
Dic mihi stirps Canaan, quis Te malus abstulit error!
Serpentum ô genimen verum? totumque per æuum
Execranda propago! DEO num hunc reddis honorem?*

Hicne

*Hicne DEVM cumulas donis? bona tanta rependis?
Qui genus vt vestrum cœlesti inferret olympo,
Sub specie humanâ! miserum descendit in orbem;
Qui Te, posthabitis tam multis gentibus, vnam
Elegit, quam mox meritis ad sidera ferret,
Muneribusque suis stellato æquaret olympo.
Hæc ne tua est pietas? veteris sic gratia facti
Est animo præfixa tuo? heu! heu sortis iniquæ!*

*Sed quid ego hæc? cur non potius mea crimina culpo,
Quæ Tibi tantorum causa vna fuere. malorum?
Et Tibi tos colaphos, tot vulnera acerba tulere?*

*In me, adsum qui feci, in me conuertite ferrum,
Hic sum, supplicio dignum me plectite vestro;
Ecce manus! en ecce pedes! caput ecce dolosum!
Ecce latus! tergum ecce! premant hæc verbera membra!*

*Ipse ausus meruitque nihil; ah parcite CHRISTO!
Ipsemet haud meruit tot vulnera; mittite CHRISTVM!
Ipse Ego & inteream pro crimine quod commisi.*

*Verum num potero peccati adsumere molem?
Morte mea & sceleris tam duri abstergere molem?
Ah non! Carnifices in munere pergite cœpto,
Iam meruit, quia Ego merui, pro me feret Ille!
Quod me ferre vetant delicti pondera duri!*

*Ergo vbi tam grauibus, multisque doloribus auctum,
Plus nimio scelerata manus vexasset iniquè;*

Immeritum, & nullis pollutum sordibus Agnum;
Nec mora, nec requies, donec trabe fixus in altâ,
Infandæ diro mulctetur funere mortis.

Imponunt lignum crucis, hoc ut baiulus ipse, ad
Supplicij lethig locum fert CHRISTVS, ut alter
Abrahmides olim, lignorum pondera tergo,
Precipiente DEO, impôsta ad sua funera portat.

Interea è totâ studio concita videndi
Urbe ruit confusâ cohors, Iuenumq, Senumq;
Implentur plateæ, concursuq, omnia feruent:
Latitiâ exsultant omnes, & iubila promunt,
Quod iustum iniusto iam tollant funere CHRISTVM.
Hic nullus queat esse cui dolor hicce dolori;
Matribus exceptis paucis, quæ pectora falsis
Irrorant lachrumis, ter se, quod talia carnant
Crudeles dicunt, nec amico sydere natas.

Quas placidè CHRISTVS compellat talibus ultro:
Ne me, ô vos Matres! ne me deflete, sed ipsas
Vos propter cladis venturæ pondera flete.
Tempus exit, mox tempus erit, properantibus annis,
Quod dabit exitium vobis, & debita Natis
Præmia persoluet, pro tam his immanibus ausis.

Hæc ubi dicta dedit, Solymum simul ardua linquit
Tecta; At Carnifices hinc atq, hinc fune ligatum;
Sanguine squallentemq, trahunt, plagisq, cruentum;

Dirum

Dirum ad supplicium, genus & miserabile mortis.

Ille crucem impositam placidè fert, corruat ipsam
Ut tandem in terram, oppressus sub pondere molis.
Ite precor, si qua est Pietas, ite, ite ferentem
Sustentate, iuuate virum, qui pondere vestro
Pressus humi iacet, omniq, implet corpore terram!

Sed quid? stant omnes, maledicta, & sibila promunt,
Omnibus hoc vnum volupe est cruce cernere CHRISTVM;
Contigerant tandem, qui proximus imminet urbi,
Collem infelicem, atq, inhumatis ossibus album;
Diras infami pœnas ubi morte luebant
Authores scelerum, vel quos mala vita notauit,
Aut inuit prædâ semper vixisse recenti.

Hic mox omne iterum diuinum à vertice corpus
Iudæi, quibus hæc fuerant mandata, furentes
Nudant, transuerso affigunt & brachia ligno;
Coniunctosq, pedes vno mucrone terebrant:
Atq, ita iam miserè clauis & vectibus areis
Affixus ligno, magnâ vi CHRISTVS in altum
Erigitur, veluti Coluber seuissimus ille,
Quem quondam Amramides, cum trans vada cæcula Ponti
Irent Isaciæ, suspendit in aëra malo, ut
Pelleret intuitu morbos, & vulnera dentis.

Sic CHRISTVS se, inter cælum, terramq, locatus,
Conciliare polum atq, solum docet, hulcera cordis

B 3

Et Sa-

Infandum facinus luxere horrentia cælo
Astra, repentinos rerum Natura tumultus
Admirata stetit trepidans, quatitur polus omnis,
Contremuit tellus vasto perculsa fragore:
Busta vetusta crepant planctu; velamina templi
Rumpuntur; dura & scinduntur saxa dolore!
Euomit & manes Functorum territa terra;
Signa grauis luctus dant cuncta, & signa doloris.

Tunc liquidi fleuere lacus, fleuere myricæ;
Sunt mortem montesque feri, syluæque locuti
CHRISTE tuam! Cælum, Tellus quoque, & æquora Ponti,
Omnia singultu resonabant, atque boatu
Horrissono, nec erat nisi plurima mortis imago.
Sic igitur CHRISTI completa est passio, quondam
Veridici nobis ceu prædixere Prophetæ!

CHRISTE truci crucis in ligno qui passus & assus,
Mortuus & cassus qui lucis munere, grates
Quas tibi pro meritis reddam? persolvere dignas
Non opis est nostræ; Nobis pro nomine tanto
Exiguæ vires, tanto haud pro munere munus.
Sed quoniam pie CHRISTE etiam, qui paupere dextrâ
Thura foco imposuit, sortis miseratus egenæ,
Observas oculis, oculis hunc adspicis æquis,
Dummodò fixa animi fiducia perstet Olympos

Tu quoque quas humili depromimus ore, fidenti &

Corde

Corde tibi, CHRISTE ô non aspernabere grates,
Quas Tibi dicemus, dum spiritus hos reget artus!

Te voco, Te porrò Seruatoremque requiro
CHRISTE meum! ô adsis: Nam sub Te principe belli
Militiam, graue Martis onus, tolerare valemus
Et contra carnem, & mundum, Sathanamque furentes.

Tu modò nos Fidei scuto munire memento,
Iustitiæ galeâ ardenti, chypeoque salutis
Indue languentes humeros, accinge pharetram
Erectæque spei; & diuini dogmatis enssem!

Inprimis miserere tuæ, Sponse optime, sponsæ,
Et quia tot vulpes vetulæ, crudique Leones,
Setigerique sues, immanes dentibus urfi,
Undique eam cingunt, atque illi extrema minantur,
Illius ab vnus sis custos! illius vna &
Certa quies! nullis vnquam expugnabilis armis:
Excubias Tu age, nec sacrum patiaris ouile
Dispergi, aut teneros iugulari in ouilibus agnos:
Quin potius tua eam Pietas, & cura sequatur,
Apponendo epulas, & sacri pabula verbi;
Quò redeant animæ vires, æternaque vitæ
Gaudia, quæ nobis peperisti sanguine fuso
CHRISTE tuo, decus ô cæli, spes vna salutis!

Porrò etiam nostris DEVS ô DEVS annue votis.
Quæ Tibi corde pio, tensisque ad sidera palmis

C

Fundi-

*Fundimus vnanimes, studijs primordia nostris
Prospera poscentes, & cœpto fausta labori.
Te sine namq; nihil felici sydere cuiquam
Conarilicuit, sine Te perit omnis agentis
Nisus, & agra parit nullos Tolerantia fructûs;
Gratia sola tua est, quæ faustos addere rebus
Successûs poterit, lætumq; imponere finem.
Quando igitur propriâ virtute, & robore nostro
Confisi, haud agimus quicquam, est labor omnis inanis:*

*Eia age prosper ades: sacro spiramine mentes
Illustra, possint vt claro lumine verum
Cernere, quod tenebris aliâs immergitur atris;
Pectora quin etiam flectas, vt sponte fideli
Doctrinâ parère velint, & iussâ subire
Quæ Ratio dictat, quæ Lex tua sancta requirit!*

*Corde pio petimus porrò Te, è sede Lycæi
Nostri Doctores, populum qui pascere possint
Eloquijs sanctis, vultu deprome benigno:
Hinc Tibi proueniat Iuris defensor & equi,
Cuius consilijs vrbes quandoq; regantur;
Qui pacem in terris tueatur, & alta potentum
Fulciat imperia! & toto scelus orbe repellat.*

*Educat hæc Medicos, qui fracti corporis artûs
Arte suâ reparent, multos seruentq; per annos:
Educat hæc alios, iterum informare valentes,*

Sine

*Sine illos Pueri, siue olim Academia poscat!
Tu defende Patres, docti bona fulcra Senatus,
Mystica qui Iehouæ pandunt; qui sacra Themistos
Iura colunt; qui Pæonias præstantibus arteis
Exercent studijs; Suadæ da Nestoris annos!*

*Perpetuâ HELMIPO LIS florescat pace beata!
Exsulet hinc Egis; & pestis discordia mundi;
Absit dira fames: Tristi Bellona flagello
Non hanc disyciat; pereant, quicunq; minantur
Interitum doctisq; viris, doctisq; Camænis!
Adpare. DEVS ô facilis, Te poscimus omnes
Delicti veniam! meritas DEVS abyce pœnas!
Et nostri miserere, Tui per vulnera Nati!
Sic Tibi lætisono pangemus carmine grates,
Tollemusq; tuas laudes super æthera: DIXI.*

Suo:

Germano suauissimo,
CHR. SIGISMUNDO DONA-
VERO Ratisbonensi.

*E quoq; dum iunxere Tibi fata inuida tandem;
Germane ô cordis cor geniale mei!
Pocis abincultâ, quædam bona metra, Mineruâ;
Et quia honesta petis, non reneganda putas.*

C 2

Pareo,

Pareo, & insipidos versûs bis-adnoto-denos,

Sed adspargendos rite sapore tuo!

Hâc Ego suffultus cultûs, aurâq; fauoris;

De tuo ego hocce fero Carmine iudicium:

Si pius in CHRISTO; qui CHRISTI spectat honorem,

Non labor exiguus vanus inanis erit;

Tu benè! Tu pulcrè! quòd ineluctabile tempus!

Funera quòd CHRISTI fles pia, rore pio:

CHRISTIFER Istriades, qui nomine & omine! CHRISTI

Haftenus es doctus ferre referre iugum.

Maecte ita! maecte animo Frater, tibi vt æmulus. *Alter*

Esse queam, inde solo scandat vterq; polum.

Allusio ad Illacrumando serens cane sic, Ego concino! tecum

symbolum

Parentis p.

m. Ex Psal.

mo. 126.

Collacrumando; Patris Symbolon vt cecinit:

Sic & ouando metens Tu! sic Ego! sic Pater! olim

Læti erimus, quum Nos fata beata vocent!

Amaris & adfectus

ergò;

faciebam in incl. IVLIA:

STEPHANVS SECVNDVS DONAVERVS,
Ratisbonensis 22. Iun:

ANNO *Γενθγωνήσιως;*

In DIRâ orbIs terrarVM ConfVsIone!

Mea sIt fIDVClâ IesVs.

Θ Ε Λ Ο Σ.

